

Vad säger Brås forskning om organiserad brottslighet?

Daniel Vesterhav

Enheten för forskning om ekonomisk och organiserad brottslighet

Disposition:

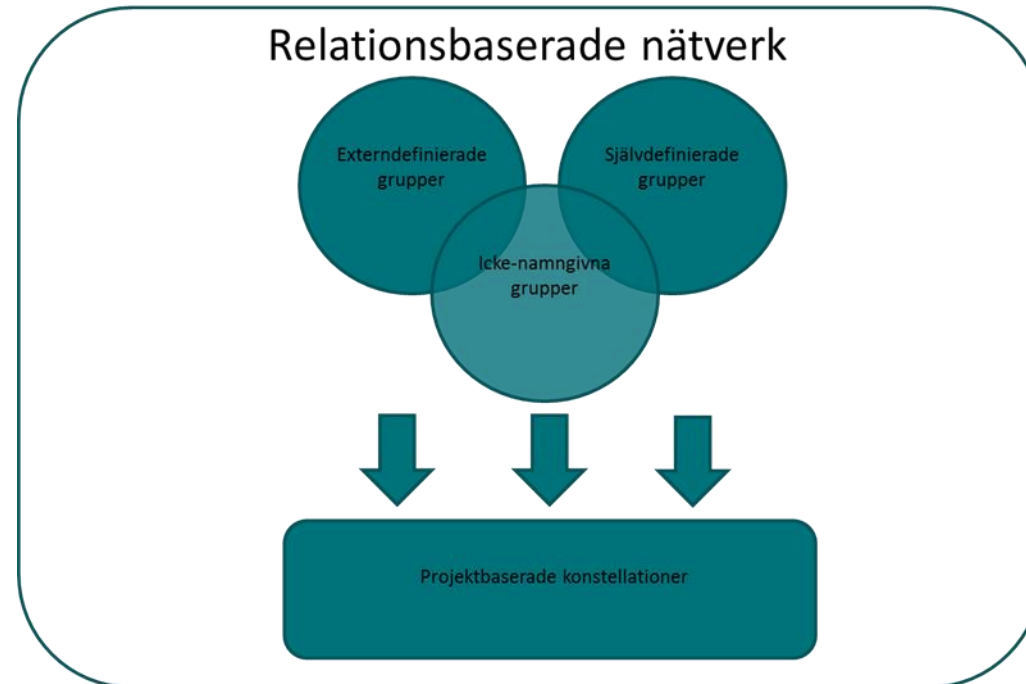
- Vad är organiserad brottslighet?
- Skrämselkapital
- Narkotikamarknader
- Skjutningar i kriminella miljöer

Vad bygger vår kunskap på?

- Förundersökningar eller motsvarande akter
- Intervjuer med gärningspersoner
- Intervjuer med drabbade och experter
- Brås forskningsmaterial om dödligt våld
- Tidigare forskning

Vad är organiserad brottslighet?

Självdefinierade grupper

- Exempelvis Hells Angels, Bandidos, Black Cobra m.fl.

Externdefinierade grupper

- Exempelvis Fittja Boys (90-talet), BMW-ligan (90-talet), "Juggemaffian", Albanligan (Naserligan), Södertäljenätverket, Backa-gänget.

Icke-namngivna grupper

- Tre olika typer av icke-namngivna nätverk:
 - Tidigare ursprung och erfarenheter
 - Gemensamt bostadsområde
 - Familj- och släkt

Skrämselkapital

Skrämselkapital är den upplevda våldskapacitet som omgivningen tillskriver en enhet, och som i sin tur kan ge upphov till rädsla för enheten.

Enheter som kan laddas med skrämselkapital:

- Gruppering / nätverk
- Individ
- Etnicitet / subkultur
- Område

Faktorer som kan ladda skrämselkapitalet:

- Myter
- Tidigare våldshändelser
- Mediauppmärksamhet
- Synliga riktade myndighetsinsatser
- Ryktesbyggande brott

Konsekvenser

- Självcensur
- Möjlighet att utöva utpressning / påtryckningar
- Konflikter mellan individer, kriminella nätverk och grupperingar
- Minskad friktion
- Ökad rekryteringspotential
- Minskad möjlighet att begå vissa brott

Individuellt skrämselkapital

Kollektivt skrämselkapital

Immateriellt skrämselkapital

Narkotikamarknader

En studie av smuggling, gatuförsäljning, internethandel och köpare

Narkotikamarknader

**Hur har den storskaliga smugglingen
professionaliserats och effektiviserats?**

Vilka är smugglingsaktörerna?

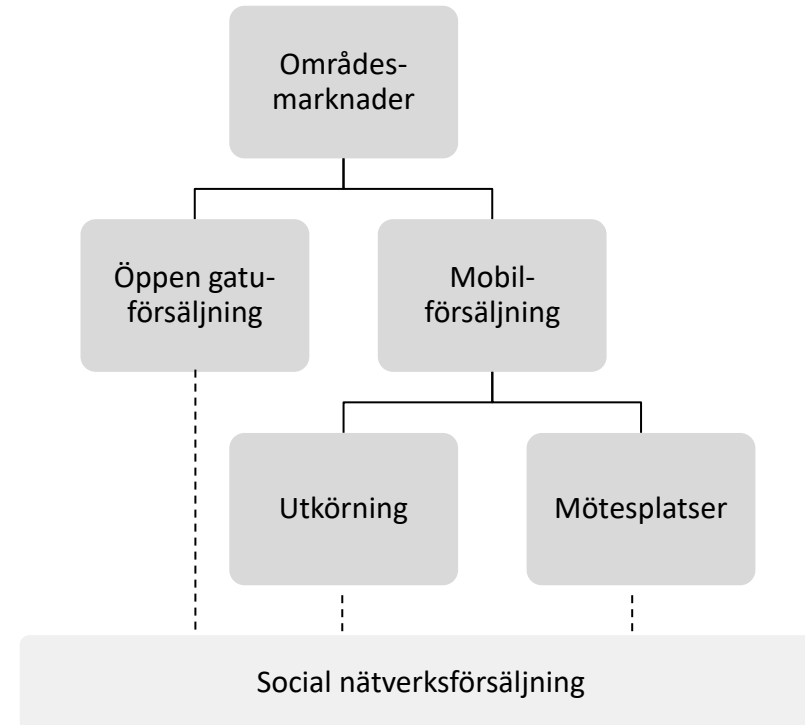
	Smuggling	Distribution	Försäljning
Svenska förortsbaserade nätverk	→		
Svenska importörer	→		
Sydamerikanska nätverk i samverkan med svenska distributionsnätverk	→		
Västafrikanska nätverk	→		
Karibiska nätverk	→		
Balkannätverk	→		
Svenska internetsäljare	→		

Varför finns det fler sammanhållna kedjor idag?

- **Svenska organisatörer** i centrala transitländer (främst Spanien och Nederländerna) och i producentländer underlättar smuglingen.
- Köper upp, förvarar och koordinera stora mängder cannabis, kokain, amfetamin och narkotikaklassade tabletter till Sverige i lastbilar och containers.
- Nätverk med egna utlokaliserade organisatörer i utlandet anses ha högre status och bättre affärsmöjligheter.
- **Krypterade kommunikationslösningar** spelar en central roll i uppgörelserna.

Varför har platsens betydelse ökat? Öppen gatuförsäljning och andra försäljningsformer i bostadsområden

Öppen gatuförsäljning marginell - Mobilförsäljning står för merparten av försäljningen

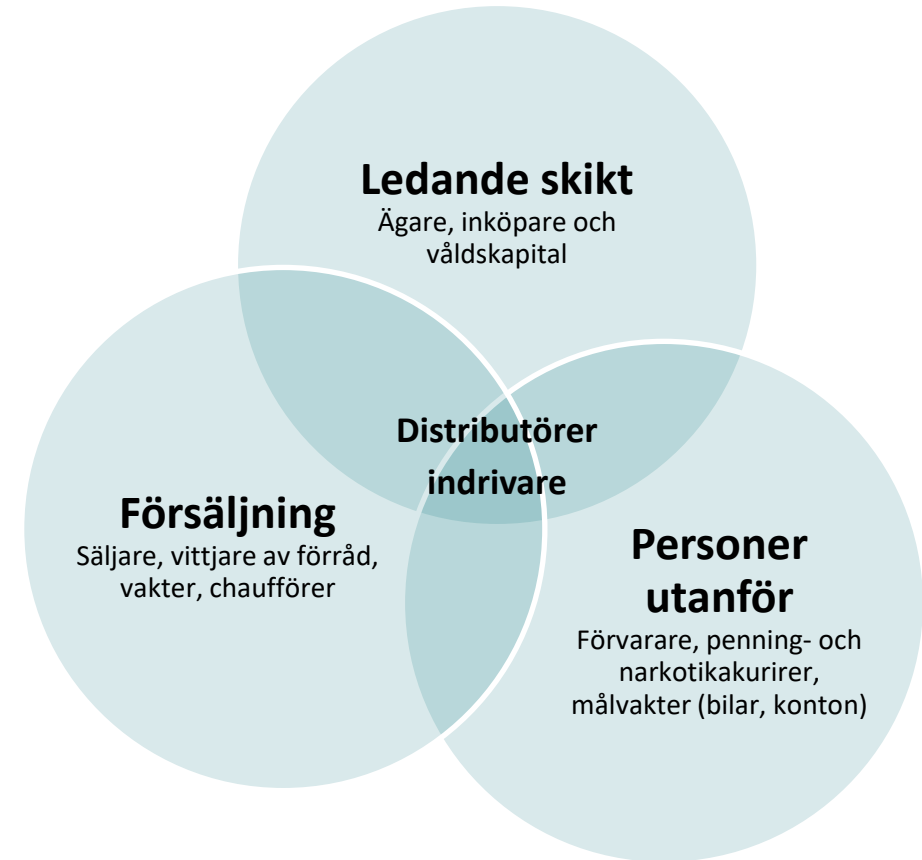
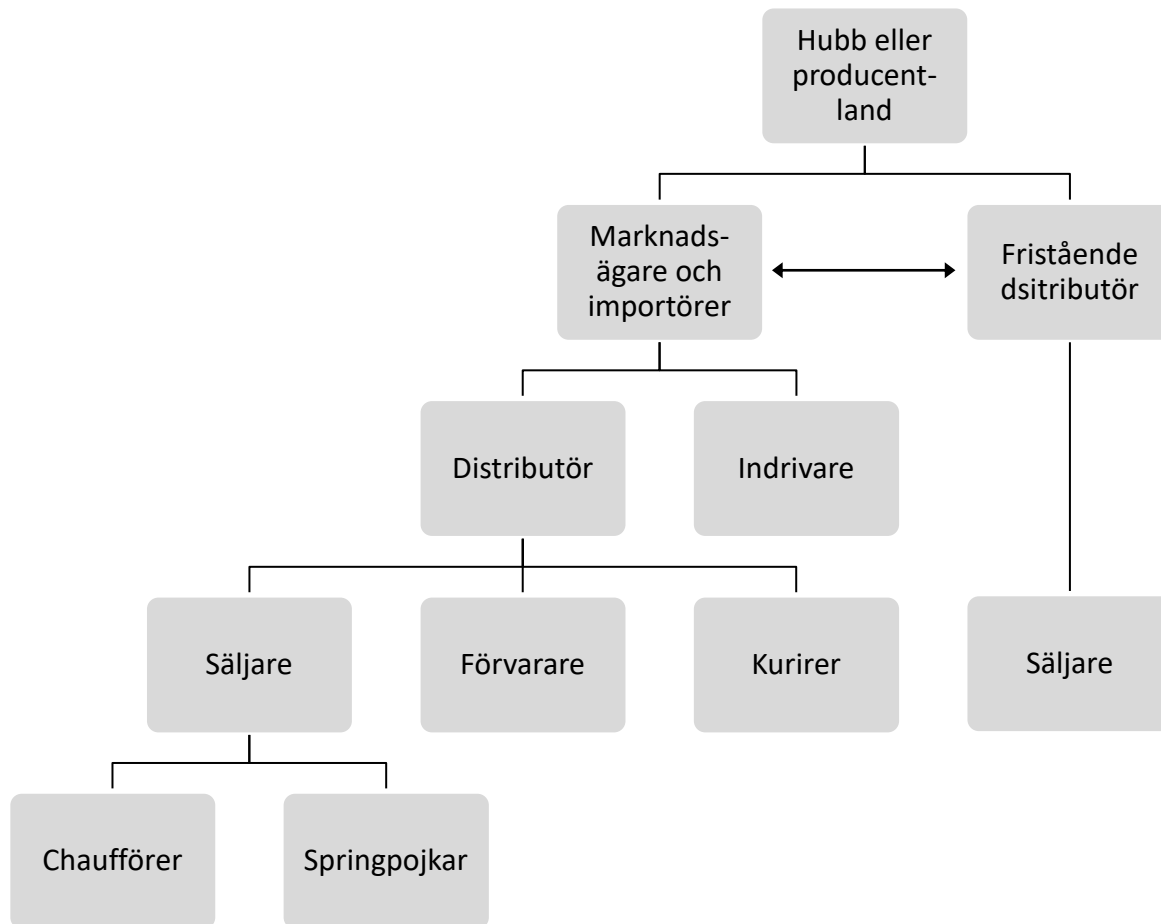
Hur tar man över en lokal marknad och varför?

- ”Dom som styr” – välkända i området sedan lång tid tillbaka
- Annan brottslighet - vapenbrott, våldsbrott, övergrepp i rättssak och indrivning – är en förutsättning
- Skrämselkapital - tystnadskultur bland boende och yrkesverksamma i området narkotika kan hanteras öppet och gömmas utan risk för rån eller polisanmälan

Konkurrens om platser leder till:

- a) Våldsutövning (t.ex. skjutningar, bötfällning)
- b) ”reservbrottslighet”
- c) utlokalisering i andra delar av landet

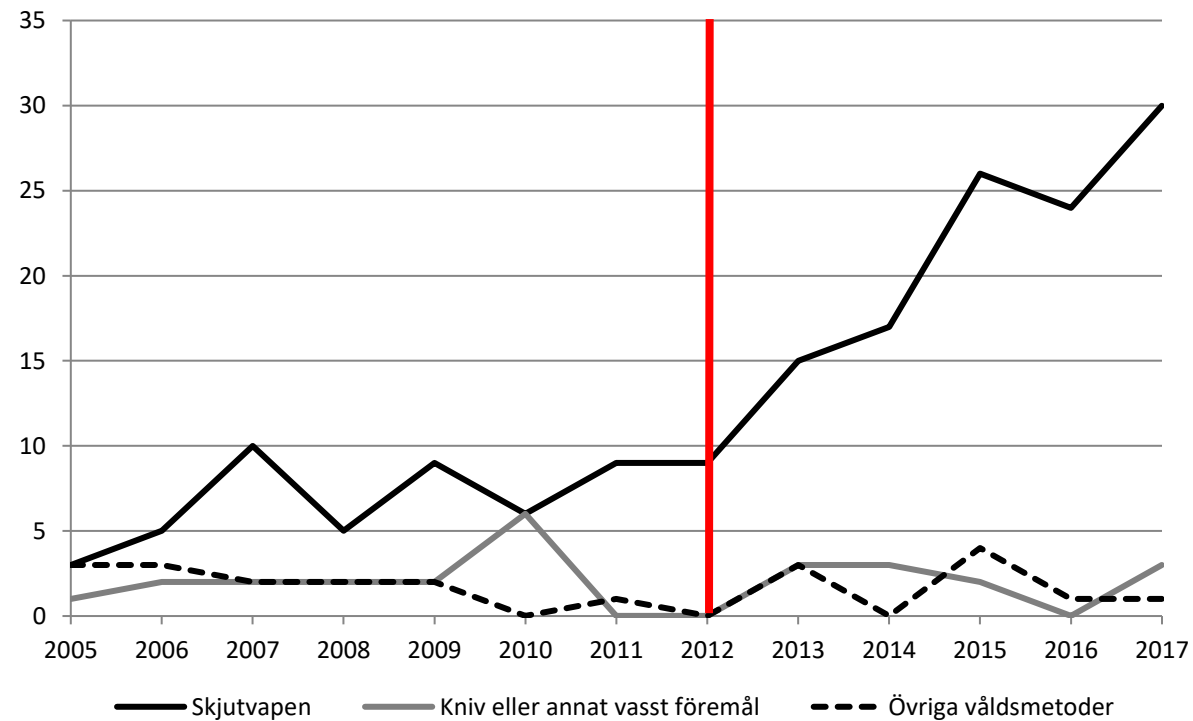
Franchiselösningar och ekonomisk styrning i olika typer av distributionskedjor

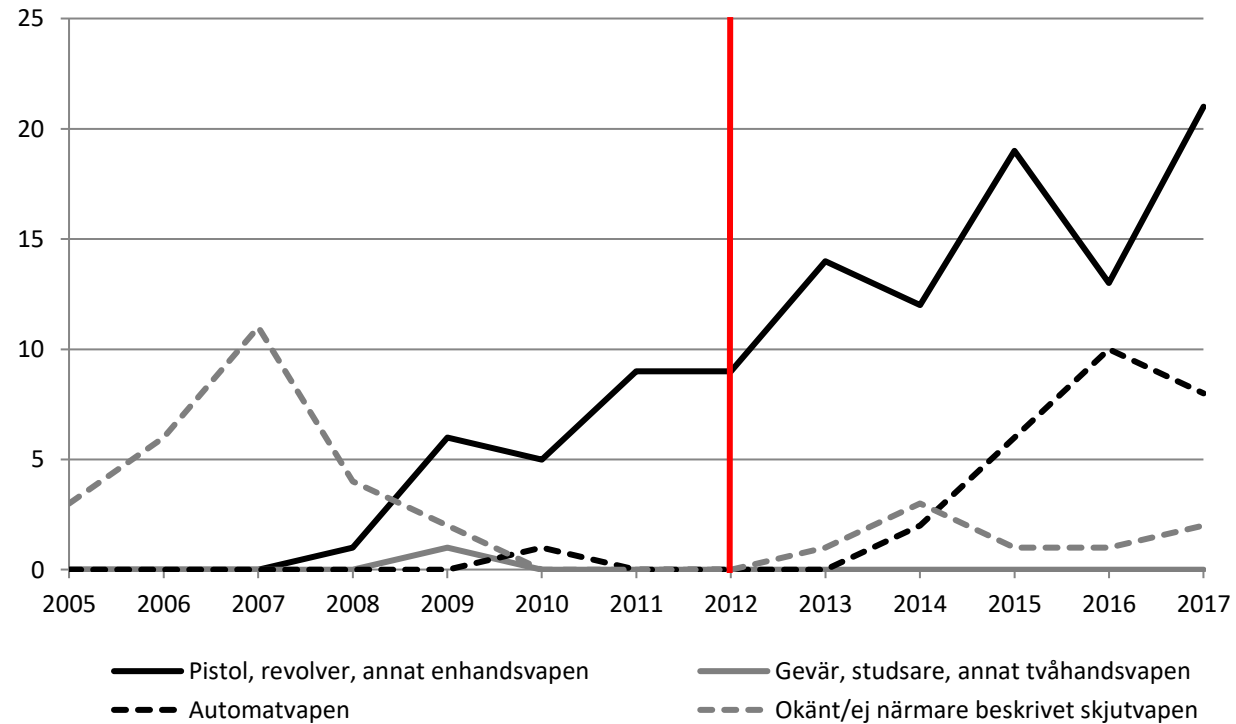
Dödligt våld i den kriminella miljön 2005-2017

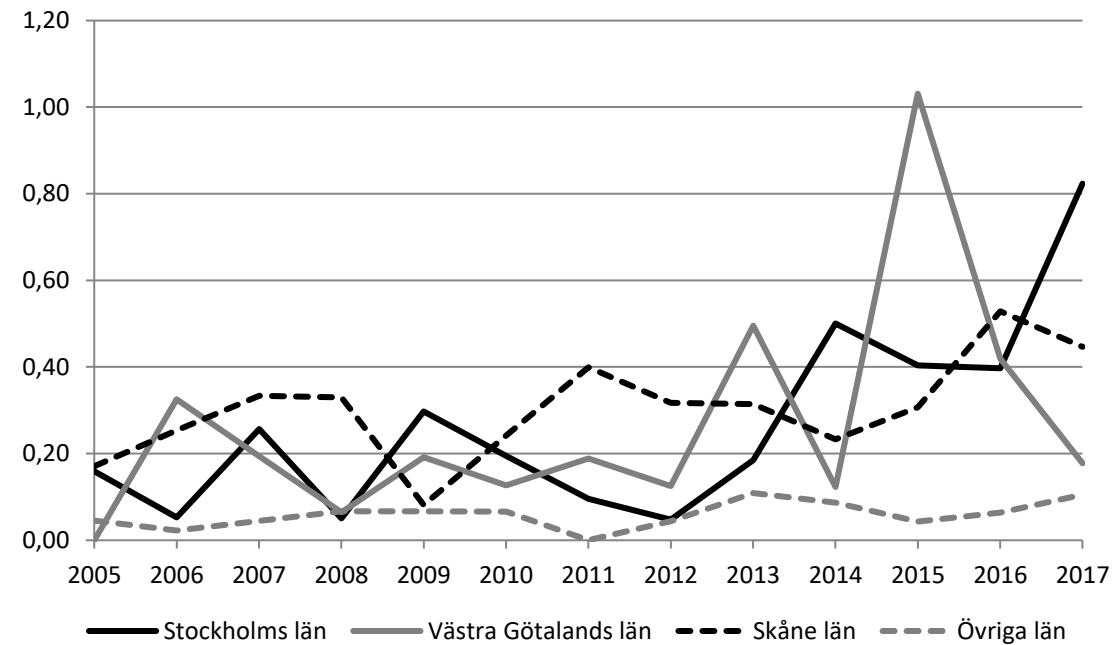
Antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön, uppdelat på olika våldsmetoder, 2005–2017

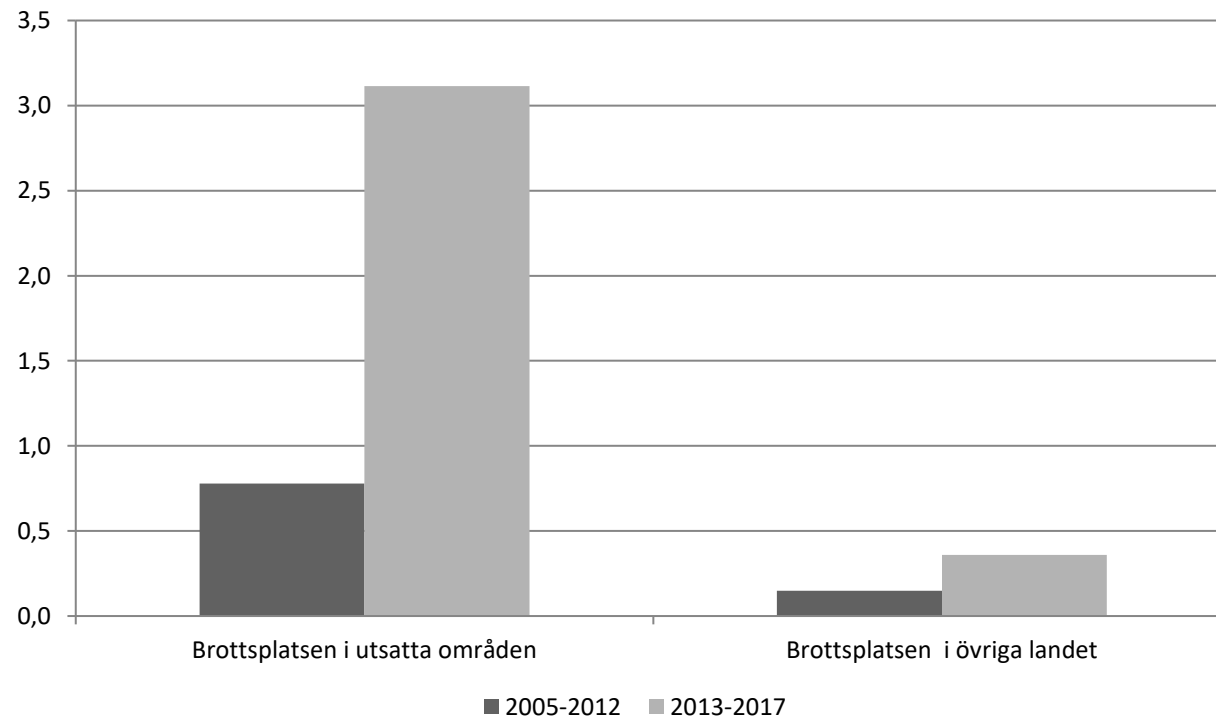
Antal fall med olika typer av skjutvapen vid dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön, 2005–2017

Antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön per 100 000 personer i befolkningen, uppdelat på respektive storstadslän och övriga landet 2005–2017

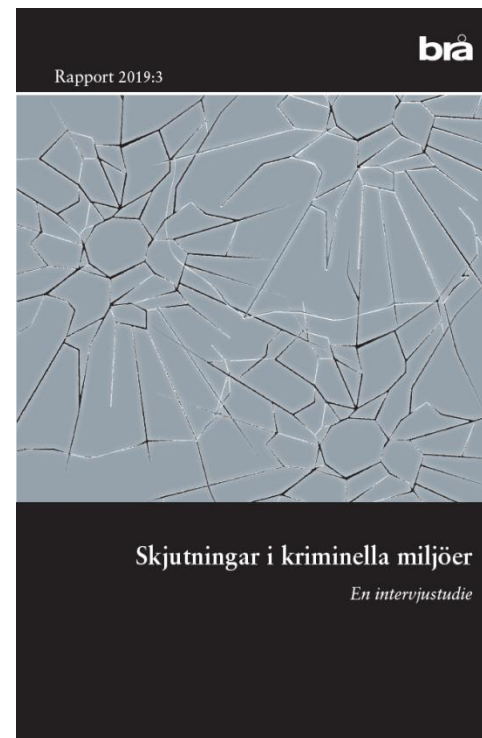

Årligt genomsnittligt antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön per 100 000 män i befolkningen 2005–2012 respektive 2013–2017, i utsatta områden respektive i övriga landet.

Skjutningar i kriminella miljöer

En intervjustudie

Metod och material

- 21 intervjupersoner (samt förundersökningar)
 - Inte *hela* den kriminella miljön

Vägen in i den kriminella miljön

- Välkända faktorer
- Den kriminella miljöns närvaro
 - Vardaglig social process snarare än rekrytering
 - Narkotikamarknaden som ”tillgänglig” (men f.f.a. cannabis)

Ombytliga relationer och instabila strukturer

- "Vänskap" och "lojalitet" snarare än formaliserade strukturer
- Lojalitet och svek – en paradox?
- Redan existerande relationer och instabila samarbeten

"Alltså vi kan vara bästa kompisar, men när du börjar tjäna stora pengar så blir man mer girig och man blir mer misstänksam mot allt och alla. Och sen tänker man så här: "okej, undrar om han pratar sanning, han kanske har tjänat lite extra pengar här som han inte berättar om. Okej, då går jag också och gör det". Och då börjar han märka det, då blir han misstänksam mot mig. Jag har inte ens konfronterat honom, han kanske inte ens har gjort det där. Och så börjar dom här grejerna – alla var så tajta och bröder hit och dit, och plötsligt så bara - pang."

Våld som maktmedel

- Våldet som en investering i karriären
 - Ryktets och publikens betydelse
 - Skydda och flytta fram position
- Vad handlar konflikterna om?
 - ”Lättkränkthet” – allt räknas
- Skrämselkapital

”Det finns många hangarounds också. Och dom kan på en dag förvandlas till den tuffaste killen. Förut var du tvungen att bråka, du var tvungen att va modig. Du var tvungen att inte banga. Det fanns en tydlig hierarki. Men nu räcker det med att en sjuttonåring bestämmer sig för att skjuta någon. Okej, då vet alla att den här personen kan skjuta folk. Och helt plötsligt blir han tuffare än alla dom som har varit tuffa i tio år. Du vet, han har tagit över.”

Vad har förändrats?

- Mindre strukturerad miljö?
- Mer och grövre våld?
- En "inflationsprocess"?

"I förorten finns ingen struktur. Kriminaliteten behöver struktur. Förut, om man skulle attackera någon, då behövde du ha ett argument till varför du ska göra det. Och folk kunde säga "nej men du kan inte göra det, det är onödigt. Tänk så, tänk så". Men idag finns inte det. Du tänker åt dig själv, fast det är en pistol som pratar."

Våld som försvar

- Kamp om position – *på liv och död*
- Utsatthet påverkar konflikternas dynamik
- Paradoxalt försvarsperspektiv?

”Han kanske redan har dödat någon, du vet. Så om du hamnar i tjafs med honom, ska du stå och vänta, ”ska han komma och be om ursäkt, eller ska han börja bråka med mig”? Nej, det är bara att ta han innan han tar dig.”

”När någon gör fel mot dig, du kan inte gå fram till den här personen och klappa den på axeln, säga: ”Du, du har gjort fel mot mig men det är lugnt, jag skonar dig”. Bara han får reda på att han har gjort fel mot dig, han kommer känna en rädsla. ”Wow, han har mördat, han kommer vilja mörda mig”. Även om din avsikt inte är att mörda han, så kommer han ha det i sin åtanke. Så vad kommer han göra? Han kommer kanske få stöd av andra människor som hatar dig, backa honom och uppmuntra han till att mörda dig. Så man blir mördad förr eller senare.”

Motstånd mot polisiär inblandning

- Man riskerar sin och anhörigas säkerhet
- Legitimitetsproblem – polisen varken kan eller *vill* skydda en
- Hantera konflikter *inom* miljön – men ingen absolut regel

”Ska jag behöva fucka en hel familj på tjugo, tjugofem personer för att jag vill hjälpa systemet? Han är ändå ute om ett och ett halvt, två år (skrattar). Hans gäng hänger fortfarande där ute. Det är inte värt det.”

Intervjupersonernas alternativ till att skjuta

- Informell medling
 - Förtroende är viktigt
 - Ett begränsat alternativ
- Lämna den kriminella miljön
 - Erfarenheter av svek och våld
 - Svårt att se alternativ
 - För de som lämnat: hjälp viktigt

”När nån blir dödad, det är gränsen. För det är svårt, tänk själv, du går till en person, vad ska du säga till han? Hans liv är upp och ner alltså. Helt upp och ner, och han har ingenting längre att ... Det blir en hämnd. Hämnd är jobbigast. Hämnd är värst.”

”För jag jobbade för mig själv. Det var inte så att jag tog från någon. [...] Det är inte så hos oss, vill man lämna så lämnar man. Du vet, dom som inte kan lämna och sånt, det är dom som är medlemmar i, vi säger, som Hells Angels, som Black Cobra och sånt här. Men det är inte så hos oss (skrattar till).”

Slutsatser och bedömning

- Återväxt och instabilitet
 - Insatser i socioekonomiskt svaga områden
- Marknadernas betydelse
 - Ytterligare reducera tillgång narkotika och skjutvapen
- Våldets påverkan på miljön
 - Stimulera utträden ur den kriminella miljön

Tack för att ni lyssnade!

Daniel.Vesterhav@bra.se